

Představení Oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea

Iva Mikulová

Výstava *Oddělení dějin divadla Uměnovědného muzea MZM*. 6. června – 9. července 2017, Dietrichstein-
ský palác na Zelném trhu, Brno.

V rámci cyklu výstav ke 200. výročí založení Moravského zemského muzea (MZM), během kterého jsou postupně představena jednotlivá oddělení dané instituce, byl měsíc červen vyhrazen pro prezentaci vybraných artefaktů zastupujících ve skutečně parciálním množství výzkum a badatelskou činnost Oddělení dějin divadla. Kromě zmíněného dvoustého výročí existence této druhé největší a nejstarší muzejní instituce v ČR, jež naplňuje nezastupitelnou úlohu v archivní a badatelské práci v oblastech přírodních i společenských věd (přes 6 milionů sbírkových předmětů), daná výstava upomínala i k dalšímu významnému výročí: od založení Oddělení dějin divadla uplynulo v letošním roce právě 60 let. Toto výročí připomenul na vernisáži výstavy 6. června v prostorách Dietrichsteinského paláce ve svém zahajovacím proslavu vedoucí oddělení Jaroslav Blecha, který nejen přehledně zrekapituloval nejvýraznější milníky existence oddělení a vyzdvihl osobnosti, které byly a jsou s jeho existencí neodmyslitelně spjaty, ale seznámil přítomné publikum také s povahou a náplní sbírky, kterou tvoří scénografie, ikonografie, rukopisy, fotografický materiál, loutky, stolní divadla, zvukové i audiovizuální záznamy a také například plakáty a programy inscenací. Z takového množství předmětů (sbírka ODD jich čítá na 90 tisíc) pochopitelně nebylo snadné vybrat reprezentativní

zástupce všech typů artefaktů – kritéria výběru a zaměření vystavovaných exemplářů přiblížila Andrea Jochmanová. Kontemplativní a snivou atmosféru tomuto horkému a dusnému červnovému podvečeru dodávalo duo Jinotaje (Bet a Markéta Spen Krejčí).

Díky výstavě Oddělení dějin divadla si mohla i tzv. laická veřejnost vytvořit přibližnou představu, s jakým typem materiálu se výzkumníci a badatelé pracují při rekonstrukci inscenace nebo z nichž odcítají provoz divadel, neboť sbírkové předměty uložené v MZM jsou běžně dostupné pouze badatelům a nejsou přístupné veřejnosti. Tvůrci výstavy se tak jednotlivé typy artefaktů rozhodli prezentovat skrze tematické celky. Jedním z nich byla ucelená kolekce sbírkových předmětů týkajících se světové premiéry hry bratří Čapků *Ze života hmyzu*, která se odehrála v Brně v roce 1922. Vedle makety a scénického a kostýmního návrhu tehdejšího dvorního výtvarníka brněnské scény A. V. Hrsky zde byly k vidění také další autentické doklady včetně orchestrálního partu O. Zítka (zapůjčeno Národním divadlem Brno). Další celek tvořila kolekce předmětů k inscenaci A. Podhorského *Kutnohorští havíři*. Dále se návštěvníci mohli seznámit s brněnskými hereckými divadelními rody (s historií rodiny Pechovy, resp. Peškovy, Waltrovy a Zezulovy). Za skutečně raritní

Ize považovat dochovanou a vystavenou stříbrnou taktovku s polodrahokamy, která byla darem členů vojenské kapely dirigentu a skladateli Františku Neumannovi z roku 1916, nebo například vějíř s podpisy členů tzv. Staré gardy Národního divadla (Vojan, Mošna, Hübnerová). Ve druhé ze dvou místností, jež byly výstavě vyčleněny, pak mohli návštěvníci zhlédnout projekci dokumentace a vybraných artefaktů (např. fotografie z inscenací nebo herců) ze sbírek Oddělení dějin divadla.

Výstava však nepřinesla pouze jakousi *pars pro toto* zástupnou představu o typech, druzích a podobách sbírkových předmětů, jejich unikátnosti a významu pro divadelní historiky, ale díky informacím o historii a proměnách Oddělení dějin divadla na informačních tabulích také o vývoji a průběhu badatelské činnosti o divadle na Moravě a Slezsku. Nezastupitelný význam v této činnosti měla především zakladatel-

ka a dlouholetá vedoucí Oddělení dějin divadla, Jiřina Telcová, věnující se zejména scénografii, která byla vernisáží osobně přítomna. Na její činnost navázali vedoucí František Pavlíček a stávající vedoucí Jaroslav Blecha (specializující se na historii loutkového divadla). Z dalších osobností, jež svou prací přispěly k provozu a rozvoji oddělení, můžeme jmenovat Margitu Havlíčkovou, Eugenii Dufkovou nebo Václava Věžníka. Na vernisáži výstavy se přítomností většiny výše zmiňovaných osob zhmotnila jedna až dvě generace brněnských divadelních historiků a teoretiků a zároveň výsledky jejich, mnohdy celoživotní, práce. Důležitým bodem pro budoucnost zůstává vědomí nutné kontinuity a návaznosti na tuto jejich vykonanou práci, a především povědomí o nezbytnosti existence a činnosti muzejních či archivních institucí, které slouží jako „paměť“ tak efemerního umění, jakým divadlo ze své podstaty je.